24 de febrer del 2017

El recinte antic de Tàrrega a mitjan segle XVIII

Darrerament, els arqueòlegs municipals han realitzat una campanya d'excavacions per documentar restes de la muralla medieval posades al descobert en les obres de reforma del carrer d'Urgell. Els estudiosos centren la investigació a la cruïlla dels carrers d'Urgell, dels Capellans i del Pou del Gel. Localitzen estructures de l'antic portal d'Urgell, datades en el segle XIV (entre el 1366 i el 1370). Dita troballa ajuda a completar l'estudi del traçat de la muralla medieval, segments de la qual han aparegut en el decurs de diversos anys en indrets de la ciutat. La notícia em porta a ocupar-me d'un treball del nostre arxiver doctor Ramon Nicolau Carreño, del qual havíem parlat en altres reportatges. Aquest, dins de la poc coneguda obra *Memòries històrico-descriptives de la ciutat de Tàrrega*, ens defineix el recinte antic i els contorns de l'antiga vila fent referència també al portal d'Urgell. Es tracta d'un il·lustratiu document publicat a *Crònica targarina* de l'any 1929, article que pel seu interès recullo a les pàgines d'aquest article setmanal.

El doctor Nicolau explica: «Fins prop de la meitat del segle XVIII, la població de Tàrrega estigué compresa tota dintre de les muralles, a excepció de comptats edificis que es trobaven fora, però no gaire lluny del recinte emmurallat. Per la banda d'orient, fins a l'any 1742, en què es construí el *Quarter* de Cavalleria, sols hi havia el convent del Carme i l'Hostal de l'Alba, part del pati del qual es convertí després en el Joc de la Pilota i actualment és pas de comunicació entre el carrer de Carnicer i el Raval del Carme. Aquesta no existia encara, perquè els *Papallons* (pavellons militars), que van ésser anteriorment a ella edificats, tot just són del 1761. Mirant a tramuntana, no s'hi veien més que els hostals, dits l'un *de fora* o del *Grimau*, i l'altre del *Bassa*, i l'any 1768 s'hi edificà la primera casa, que era la de l'avui desaparegut hort de les Arracades, i assenyalada ara amb el número 6 del carrer d'Alonso Martínez. Fins a l'any 1859, en què es van començar les obres de la carretera de Lleida, a l'indret però al darrere de Santa Anna no n'hi hagué cap més per allí. A ponent s'hi trobava tot solitari el convent de Santa Clara, i a migdia el de Sant Agustí. Les primeres cases de fora el portal d'Urgell són de l'any 1749; les de fora de Sant Antoni es van començar en 1778; i les del Raval de Sant Agustí en 1792».

El nostre arxiver mossèn Nicolau Carreño continua en el seu descriptiu comentari: «Alguns se creuen que per temps antic la població de Tàrrega s'estenia considerablement cap als horts de les Hastes i els Molinets, però no hi ha fonament raonable per sostenir semblant opinió, ans al contrari: podem assegurar que no sols no hi

ha memòria d'això, sinó que per aquella part, a excepció del monestir del Pedregal, que estava completament aïllat, no s'hi ha vist mai vestigis d'edificació de cap mena que ho poguessin demostrar, i el que es diu que una rubina extraordinària de l'Ondara destruí un *Quartel* de Cavalleria, que suposen hi havia per aquells contorns, tampoc és admissible, perquè a l'edifici militar a què es refereixen estava construït a la plaça dita de la Cavalleria, situada al cap ençà del carrer de les Sitges, i segons se creu fou destruït per una rubina, que seria tal vegada la de l'any 1644, que tants danys ocasionà a la població. No cal donar-hi voltes. La vila de Tàrrega, com totes les que estaven emmurallades, se circumscrivia al recinte fortificat, i és inútil, per tant, buscar-li, abans del segle XVIII, una expansió exterior que no havia tingut mai».

Aquesta nota històrica targarina del nostre arxiver continua amb una interessant descripció dels contorns de la nostra ciutat, aleshores vila. «Quant a les vies de circumval·lació de la nostra vila sí que hi ha hagut un canvi molt notable. Al temps que estem parlant no hi havia encara les carreteres, que després van servir de pauta per la gran creixença de la població. La primera que es construí fou la de Madrid a Barcelona; explanació i obres de fàbrica daten del 1740 al 1750 (d'aquesta última data és el pont de Vilagrassa, construït a expenses de Tàrrega). Però en el demés estigué tan descuidada que es quedaria poc menys que intransitable, segons es desprèn de les disposicions donades pel Govern de resultes d'un viatge que el rei Ferran féu a Catalunya. Ens consta, en efecte, que a l'any 1828, havent anat dit monarca a Tarragona i Barcelona per mar, volgué retornar a Madrid per terra, motiu pel qual, i vist el mal estat de la carretera, s'obligà els pobles del trànsit que ajudessin a recompondre-la en el que fos més necessari, a fi que pogués passar la comitiva reial, com efectivament hi passà, entrant a Tàrrega la matinada del dia 16 d'abril del citat any 1828, i que, en arribar a la capital, s'ordenà que s'acabés en definitiva aquella via de tanta importància, allargant-la fins a la frontera de França».

En una segona entrega l'arxiver Nicolau continua descrivint les altres vies de comunicació que accedien a la nostra població. Aquest treball està centrat entre el 1850 i el 1857, i el tractarem en un proper reportatge.